

Viktors Farmor

WORLDWIDE EXPEDITIONS

Mesopotamien med Moesgaard Museum

Civilisationens vugge i Tyrkiet

Mesopotamien med Moesgaard Museum

Rejs med os og Moesgaard Museum på en uforglemmelig rejse til Mesopotamien. Her, i civilisationens vugge, træder vi tilbage i tiden og udforsker en verden fyldt med ruiner og oldgamle fortællinger. I rejser med rejseleder Uffe Steffensen og Anders Vogt Norup fra Moesgaard.

5 gode grunde til at rejse til Tyrkiet med Viktors Farmor:

- Oplev arnestedet for overgangen mellem jæger-samlersamfundet til stenaldermenneskets landbrugssamfund i Çatalhöyük
- Se det 12.000 år gamle tempel og kultsted, Göbekli Tepe - verdens ældste af slagsen
- Besøg både en hulelandsby, en klippelandsby og en bikubelandsby
- Rejs med både rejseleder og arkæolog Uffe Steffensen og en repræsentant for Moesgaard Museum, Anders Vogt Norup
- Opdag det gamle syriskortodokse Safrankloster og de kæmpestore græsk-romerske statuehoveder på toppen af bjerget Nemrud Dagi

Dagsprogram

Dag 1 Afrejse fra Danmark med ankomst i Diyarbakir

Vi flyver ud fra København via Istanbul til Diyarbakir i det sydlige Anatolien. Her hentes vi i lufthavnen og køres til hotellet.

Måltider: Aftensmad

Overnatning i Diyarbakir

Dag 2 Zerzevan-borgen og smukke minareter i Mardin

Vi starter dagen med at køre mod det historiske Mardin. På vejen besøger vi den nyligt udgravede borg Zerzevan, der var romernes yderste forsvarsværk mod øst. Stedet er stadig under udgravning, men selve borgen er et fascinerende bygningsværk, der med sine mange tunneller og gange har ageret beskyttelse for mere end tusind mennesker. Borgen er formentlig bygget af romerne i det 4. århundrede og huser et gammelt Mithra-tempel, som ligger i et underjordisk tilhugget rum.

Vi ankommer herefter til den smukke og orientalske by Mardin, hvor hele tre religioner, inklusiv det tyrkiske assyriske samfund, har hjemme, og både kirker og moskéer ses side om side. Beliggende på den historiske silkevej var Mardin en af de vigtigste handelsbyer i det gamle Mesopotamien.

Hele eftermiddagen har vi til at opleve og indsnuse den fascinerende by, hvor vi nyder de charmerende bazarer og ser de smukke bygninger i den gamle bydel. Fra den øvre del af byen kan man nyde den betagende udsigt udover både minareter og hustage, der rækker helt ud til Mesopotamiens sletter i syd.

Vi besøger både den gamle moské Ulu Camii, der med sin unikke udskårne minaret fra 11. århundrede lader os fornemme den oldgamle historie, og koranskolen Zinciriye Madrasa fra 1385 bygget under den sidste sultan af Artuqidedynastiet, der med sine smukke kupler viser islams store betydning i byen.

Vi har to overnatninger i Mardin.

Måltider: Morgenmad, frokost og aftensmad

Overnatning i Mardin

Dag 3 Det safranfarvede kloster og hulebyen Dara

I dag kører vi ud til det vigtige syrisk ortodokse kloster, Dar-ez-Zaferan, fra år 495. Navnet, som betyder safran-klosteret, stammer fra historien om, hvordan man iblandende safrankrokusser i murstensmassen. Og voila, hermed opstod den smukke gule farve. Selvom de fleste kristne efterhånden har forladt området, så stråler markerne og frugthaverne endnu, da de stadigvæk plejes omhyggeligt. Og selv kapellet emmer af liv, for hver eneste dag afholdes der gudstjeneste på Jesu' sprog, aramæisk.

Klosteret blev for mere end 4000 år siden bygget oven på et soltempel, og går man ned af den gamle stentrappe, kan man fortsat se rester af det i form af vældige hvælvinger bygget af store stenplader. Måske har det været et sted for rituelle ofringer? Sandsynligvis.

30 km sydøst for Mardin finder vi den betagende huleby Dara, som er en gammel romersk garnisonsby og ikke mindst en af de mest berømte byer i det nordlige Mesopotamien. Grundlagt i begyndelsen af det 6. århundrede var Daras rolle at agere forsvar af de østlige grænser, og den var således et sikkert sted for en romer at være i den tæt befolkede del af Mesopotamien.

Det kan føles som at træde 1500 år tilbage i tiden, og måske fornemmer man, hvordan de mange krige mellem romerne og perserne i det 6. og 7. århundrede udspillede sig. På trods af ødelæggelser oplevede byen at blive genrejst af den østromerske kejser Justinian, som både byggede bymurene op til 20 meter høje og en underjordisk kanal, der sikrede vand til indbyggerne, men intet til belejrerne. Byen blev derfor kaldt 'Justina Nova' til ære for kejseren.

Vi spiser frokost i Mardin, og resten af

eftermiddagen er fri til at gå på opdagelse.

Måltider: Morgenmad og frokost

Overnatning i Mardin

Dag 4 Profeternes stad og Abrahams fødested

Dagen i dag byder på 'profeternes stad', Sanliurfa (i folkemunde Urfa), som er en gammel stad, der menes at være identisk med den gamle by Ur (senere Edessa). De første tegn på civilisation går hele 7000 år tilbage og findes i den lille landsby Kantara, 70 km væk. Her har man fundet rester af et gammelt tempel, som man mener kan være en helligdom for måneguden.

Vi besøger byens smukke arkæologiske museum og får en forsmag på morgendagens helt store højdepunkt i form af en kopi i naturlig størrelse af den store søjlehal i verdens ældste tempel, Göbekli Tepe. Derudover nyder vi arkæologiske fund fra området, inden turen går videre til et klippeområde fyldt med klippehuler. Stedet blev i tidernes morgen brugt som beboelse, og man mener, at ingen ringere end Abraham blev født i en af hulerne. Derfor er området et yndet og vigtigt pilgrimsmål, for Abraham er stamfader i ikke mindre end tre religioner, nemlig jødedom, kristendom og islam.

Derpå går turen til den gamle bydel, hvor vi rigtig kan nyde den overdækkede bazars indbydende dufte og myldrende liv. Engang lå Urfa centralt på handelsruterne mellem Mesopotamien, Anatolien og Middelhavskysten, og bazaren emmede af mange kulturer, sprog og varer. I dag kan man stadig nyde godt af fine varer og både smukke gamle kelimtæpper, læskende granatæblesirup og, siges det, verdens bedste chilier, finder man her.

Middagen i dag er på egen hånd, men man har mulighed for at melde sig til en aften med tyrkisk mad og skøn levende musik. Vi har to overnatninger i Sanliurfa.

Måltider: Morgenmad og frokost

Overnatning i Sanliurfa

Dag 5 Verdens ældste kultsted Göbekli Tepe og bikubelandsbyen

I dag skal vi besøge Göbekli Tepe, som er verdens ældste kendte, menneskeskabte struktur, der kan dateres så langt tilbage som til jægersamlersamfundet i det 9. og 10. årtusind f.v.t. Vi er så langt tilbage i tiden, at selv skriftsproget og pottemagerkunsten endnu ikke var opfundet.

Vi kan ikke undgå at blive betaget af de store t-formede piller, som er arrangeret i en cirkel om hinanden. Dette monolitiske tempel, som ligger en halv times kørsel fra Sanliurfa, vidner om et samfund, der har forbløffet arkæologer med deres store opfindsomhed og arbejdsstyrke. På de kæmpestore piller ser man udhuggede slanger, ræve, fugle, vildsvin, gazelle, urokse og vildæsel. Også mennesker er portrætterede, men om de skal forestille mennesker, guder eller forfædre vides ikke. Der er fortsat arkæologisk aktivitet herude, og man lærer nyt hver dag.

Efter det fascinerende besøg og tilbageblik på oldtiden kører vi til Harran, bikubelandsbyen, som er et af verdens ældste bosteder. Selvom husene ser støvede og primitive ud, så er deres design klogt udtænkt, da de er kølige om sommeren og varme om vinteren. Byens fortid som vigtigt økonomisk, religiøst og kulturelt centrum for 2000 år f.v.t. gør indtryk. Udover at være, ifølge flere historikere, Abrahams hjemby, så er Harran også hjemsted for ruinerne af et af de største og ældste islamiske universiteter og resterne af månegudinden Sins tempel. Og så er det stedet, hvor romerne i 53 f.v.t måtte se sig godt og grundigt slået i et af de største nederlag i Romerriget historie.

Vi besøger en lokal familie, som har indrettet en del af deres charmerende bikubehus til café, og vi fornemmer, hvor afsidesliggende og unikt et område, vi befinder os i.

Når vi er tilbage i Sanliurfa, spiser vi en sen frokost sammen, og herefter er der tid på egen hånd. Man kan evt. besøge bazaren igen, som er nem at finde

til fra vores hotel.

Måltider: Morgenmad og frokost

Overnatning i Sanliurfa

Dag 6 Græske og romerske guder på Nimruds Bjerg

I dag skal vi opleve de utrolige statuer af hellenistiske og romerske guder og helte. Inden da gør vi ophold og udforsker Commagene-rigets gamle hovedstad, Arsameia, hvor vi i ruinerne af det gamle palads både ser et stort intakt relief af selveste Herkules, der hilser Kong Mithradas, og oplever Anatoliens længste græske inskription. Også en romersk bro fra det 2. århundrede e.v.t. ser vi her.

Så er det tid til at stifte bekendtskab med et af det østlige Tyrkiets højdepunkter i form af Nemrud Dagi (Nimruds Bjerg). Når man kommer fra syd og rejser mod nord på de mesopotamiske sletter, kan ens øje ikke undgå at se bjerget, der med sin højde, det klippefyldte landskab og ikke mindst de kæmpestore stenhoveder, er et uforglemmeligt syn.

Øverst på bjerget er en stor kunstig gravhøj omgivet af terrasser og udsmykket med enorme stenstatuer og -hoveder af de græsk-romerske guder Apollon, Zeus, Herkules, Tyché og den commagenske kong Antiochus d. 1. Gravmælet blev bygget af selvsamme Antiochus, der drømte om at blive tilbedt som gud, men da romerne ankom, ødelagde de templet, så vi kun har ruiner i dag. Tiden har også været hård, og de kæmpemæssige hoveder ligger i dag nedenfor fødderne af statuerne. Men det gør dem ikke mindre imponerende. Stedet er et flot eksempel på overgangen fra hellenistisk til romersk periode.

Måltider: Morgenmad, picnic lunch og aftensmad

Overnatning: Kahta, der ligger tæt ved Nimruds Bjerg.

Dag 7 Romerske klippegrave nær Katha, en gammel brønd og mod Gaziantep

Vi besøger resterne af en af de største byer i den romerske periode, nemlig Perre, der ligger ca. 5 km. fra Katha. Under både Commagene og Byzans var byen, der i antikken blev kaldt Kenti, vigtig. Den kan bryste sig af intet mindre end 208 klippegrave fra den romerske tid, og vi sætter tid af til at vandre lidt i det fascinerende område og besøger et par af klippegravene.

I nærheden ligger en lille landsby, hvor man både kan opleve rester af storslåede mure fra et romersk fæstningsværk og en gammel romersk brønd, der stadig i dag bruges. Området omkring Perre har tobaksplanter, og mange af indbyggerne i landsbyen arbejder med at tørre, sortere og sætte tobaksbladene på snor.

Vi kører herfra til Gaziantep, der nås efter en smuk køretur på henved 3 timer imellem skråninger fyldt med pistacietræer og bølgende bomuldsmarker.

Måltider: Morgenmad og aftensmad

Overnatning i Gaziantep

Dag 8 Mosaikker i verdensklasse og kobbersmede i Gaziantep

I dag er frugtbare sletter, vingårde, oliven og landets fineste pistacier noget, der kendetegner Gaziantep. Men byen var engang en af de vigtigste karavanebyer med sin strategiske placering halvvejs mellem Middelhavet og Mesopotamien. Tronende over Gaziantep ses det store byzantinske fort fra d. 6. århundrede.

Vi besøger det moderne og smukke Zeugma Mosaik Museum, der med sine 1.700 m² mosaikker er verdens største mosaikmuseum. Indtil år 2000 var mosaikkerne så godt som ukendte, men på grund af planer for nye dæmninger over floden Eufrat, der betød at Zeugma, som blev grundlagt af en af Alexander den Stores generaler, blev oversvømmet, kom de frem i dagens lys. Mange venter stadig på at blive udgravet, og de vil, som

mange af de andre smukke mosaikker, være præget af den hellenistiske og romerske tid.

Vi gør et kort stop i byens bazarer, der er kendt for sine kobbersmede, hvorefter vi kører ca. 2½ time til Adana.

Måltider: Morgenmad og aftensmad

Overnatning i Adana

Dag 9 Çatalhöyük - en af verdens første byer

Vi står tidligt op og kører til Çatalhöyük, en tur på ca. 4 timer.

Çatalhöyük, beliggende på den flade højslette ca. 1000 m.o.h., repræsenterer et af de ældste organiserede bysamfund i verden.

Stedet er på UNESCO's liste over verdens kulturarv, og det betragtes som den mest betydningsfulde menneskelige bosættelse, der dokumenterer tidligt bosat landbrugsliv. På sit højeste husede byen så mange som 8.000 mennesker, der forsørgede sig selv gennem landbrug og opdræt af dyr.

For omkring 9000 år siden var der en gruppe mennesker, der bosatte sig her, og de dannede et lille landsbysamfund, dyrkede jorden, gik på jagt og fiskede. De havde fint udsmykkede helligdomme, hvor de dyrkede frugtbarheden og havde en form for tyrekult.

Før disse stenaldermennesker valgte at dyrke jorden og blive bofaste, var de jægere og samlere, og de var organiseret i grupper, men uden nogen fast magtstruktur. Göbelik Tepe var netop et kultsted for jægere og samlere, der havde slået sig ned her.

Med Çatalhöyük var det anderledes. Arkæologer taler om en neolitisk revolution, når de beskriver den omvæltning, det var at overgå til at være et agerbrugssamfund. Den teknologiske og sociale udvikling skete meget hurtigt, nu var det dyrkning af jorden, der gav livsbetingelserne. Højsletten har været meget frugtbar, hvilket gjorde det muligt at have mange familiegrupper på et ret begrænset

område. Det menes også, at der ret tidligt blev anvendt kunstvanding i landbruget. Man dyrkede bl.a. hvede, rug og bælgrugter og holdt tamfår og tamgeder. Men der blev stadig drevet jagt på hjorte, urokser, vildsvin og fugle.

Çatalhöyük har været organiseret på en særlig måde. Der var mange sammenbyggede huse uden gader eller stier imellem. Det var på de flade tage, at man bevægede sig fra hus til hus, og så kunne man ved hjælp af stiger og trapper fra et hul i taget stige ned i huset. Arkæologer mener også, at tagene har været benyttet til mange pladskrævende gøremål, foruden at være soveplads i de varme sommermåneder, således som man også ser det i mange nutidige landsbyer. Det vides ikke, hvorfor man organiserede sig på den måde, men måske var det, fordi det så var lettere at forsvare sig mod fjender.

Boligerne spillede også en vigtig rolle i indbyggernes begravelsespraksis, idet de begravede de døde under deres hjem.

Efter besøget i Çatalhöyük kører vi til Konya, en tur på ca. 40 km. Hvis der er tid, kan vi se lidt på Konya, som er seljukernes gamle hovedstad og stadig en vigtig by i det centrale Anatolien.

Måltider: Morgenmad og aftensmad

Overnatning i Konya

Dag 10 Afrejse fra Mesopotamien

Vi spiser morgenmad og kører derefter til lufthavnen. Efter en mellemlanding i Istanbul, ankommer vi til København.

Måltider: Morgenmad

Information om rejsen

Prisen inkluderer

- Fly fra København via Istanbul til Diyarbakir og retur fra Konya
- Kørsel i bus
- Hotelophold med halvpension (måltiderne indtages ofte på lokale restauranter)
- Helpension dag 2 og dag 6
- Entréudgifter
- Dansk rejseleder
- Repræsentant for Moesgaard Museum
- Engelsktalende lokalguide
- Drikkepenge til chauffør og lokalguide (300 kr.)

[Ingen hokus pokus: Se vores prispolitik her](#)

Prisen inkluderer ikke

- Eneværelsestillæg (Fra 2,500 kr.)
- Afbestillings- og rejseforsikring

[Husk at læse de generelle handelsbetingelser her](#)

Vigtig info:

Rejsen indebærer en del gåture i både terræn og by. Det forventes, at du kan gå mindst 5 km i træk i normalt tempo.

Datoer og priser

Dato	Pris	Rejseleder
02. May - 11. May 2025	18,990.00 kr.	Uffe Steffensen
30. May - 08. June 2025	18,990.00 kr.	Uffe Steffensen

Dette dokument er genereret den 12/21/2024

Viktors Farmor tager forbehold for ændringer i pris, dato eller program.

Se altid www.viktorsfarmor.dk for opdaterede informationer.

Her kan du også læse vores handelsbetingelser, prispolitik og se praktiske oplysninger om din rejse.

Viktors Farmor
WORLDWIDE EXPEDITIONS